

Hector Van Oevelen, *50 jaar 't Pallieterke vrij en vrank. Deel 1. 1945-1960 Van repressie tot eenheidswet*, Antwerpen, Vlaamse Volksbeweging, 1998, 415 p.

Met dit werk treedt de VVB voor het eerst op als uitgever van historische literatuur. Door omstandigheden moest de auteur op zoek naar een nieuwe uitgever en hij kwam uiteindelijk bij de VVB terecht. VVB-voorzitter Peter De Roover achtte het nodig om in een 'Woord Vooraf' omstandig te motiveren waarom zijn vereniging de keuze maakte om in dit geval als uitgever op te treden. Opmerkelijk is dat hij daarbij niet uitsluit dat de VVB die activiteit in de toekomst nog zal herhalen. Hij nodigt zelfs mensen "*met ambitie om andere belangrijke fenomenen binnen de Vlaamse Beweging te beschrijven*" uit om zich tot de VVB te wenden.

't Pallieterke heeft altijd een unieke positie in het Vlaamse perslandschap ingenomen. Als opinieblad heeft het blijk gegeven van een ongekeerde duurzaamheid. Het begon als een radicaal flamingantisch blad dat vooral de repressie op de korrel nam. Door de afwikkeling van de koningskwestie kreeg de periodiek een Vlaams-nationalistische inslag, iets wat steeds duidelijker tot uiting kwam na de opvolging van stichter Bruno De Winter door Jan Nuyts in 1955. Vooral doorheen de jaren vijftig, zestig en zeventig heeft het de leemte helpen opvullen die was ontstaan door de afwezigheid van een Vlaams-nationaal dagblad. Als dusdanig was de

impact ervan op de Vlaamse beweging zeer groot en werd er met de inhoud van het blad in bredere Vlaamse kring rekening gehouden. Sinds de late jaren zestig is 't *Pallietekerke* onmiskenbaar de spreekbuis van het rechtse en traditionalistische segment van het Vlaams-nationalisme.

De geschiedschrijving over 't *Pallietekerke* bleef tot vandaag redelijk beperkt in omvang. In 1987 publiceerde de historicus Mark Vanvaeck 't *Pallietekerke van Bruno De Winter 1945-1955*, een werk gebaseerd op zijn verhandeling aan de KULeuven. Voor het overige werden er aan dezelfde instelling nog enkele onuitgegeven verhandelingen gemaakt: een teleurstellend werk over het vocabularium van 't *Pallietekerke* door germanist Luc Verdegem (1972), een zeer beperkte studie over de geschiedenis van het blad van 1955 tot 1970 door historica Nathalie Vermeersch (1996) en een verdienstelijk werk over de geschiedenis van het blad van 1975 tot 1985 door historicus Danny Claessens (1998). Historisch onderzoek naar 't *Pallietekerke* is ook geen eenvoudige zaak. Als bronnen zijn er enkel het weekblad zelf en de mondelinge geschiedenis, al moet meteen opgemerkt worden dat de mogelijkheden wat dat laatste betreft om diverse redenen beperkt zijn. Belangrijke medewerkers van het blad zijn immers al weggevallen en bovendien is de groep 'insiders' van 't *Pallietekerke* klein en gesloten. Het archief van 't *Pallietekerke* (waarvan de aard en omvang onbekend is voor buitenstaanders) is in bezit van Jan Nuyts, die het blad al meer dan vijftig jaar leidt. Van Oevelen heeft dit archief naar eigen zeggen mogen gebruiken, maar daar is in het voetnotenapparaat weinig of niets van te merken.

Van Oevelen stelt zich tot doel de geschiedenis van "50 jaar 't *Pallietekerke*" te schrijven. Dit eerste deel loopt van de stichting tot de perikelen rond de eenheidswet. Een tweede deel over de periode 1961-1995 wordt in het vooruitzicht gesteld. Het werk is ingedeeld in 23 hoofdstukken van wisselende lengte: het kortste telt precies twee pagina's, het langste meer dan vijftig. De hoofdstukken behandelen telkens een bepaald thema, maar ze volgen ook min of meer chronologisch op elkaar. Ieder deel bestaat uit een aantal korte paragrafen die door snel opvolgende ondertitels van elkaar gescheiden worden. Elke paragraaf is opgebouwd rond enkele citaten uit 't *Pallietekerke*. Het boek bestaat dus op de eerste plaats uit door de auteur gekozen en aan elkaar geschreven citaten over gebeurtenissen uit de betrokken periode. De tekst is daardoor verbrokkeld in kleine deeltjes en bijgevolg wordt er niet echt een verhaal verteld.

Het boek heeft geen enkele wetenschappelijke ambitie, het presenteert zich uitdrukkelijk als een subjectieve geschiedschrijving. Maar feitelijk krijgt de lezer ook dat niet. Op de eerste plaats beperkt het boek zich tot de politieke artikelen uit 't *Pallietekerke*, en meer bepaald tot bijdragen over de Vlaamse kwestie, in de

breedste betekenis van het woord. De verslaggeving over cultuur, buitenlandse politiek, sport en andere onderwerpen komt niet aan bod. Op de tweede plaats biedt het werk geen enkele analyse. Van Oevelen baseerde zich blijkbaar louter op de lectuur van het blad. We vernemen niets over de interne keuken van 't *Pallierterke*: de redactionele lijnen, de interne verhoudingen, mogelijke invloeden van buitenaf of pogingen daartoe, de commerciële overwegingen enzovoort. Er worden ook geen evoluties aangeduid noch vergelijkingen gemaakt met andere periodieken. Bijgevolg kan de auteur ook niet echt besluiten trekken, het boek bevat geen conclusies.

Feitelijk is het boek een subjectieve selectie citaten voorzien van dito bindteksten. De auteur grasduinde door zestien jaargangen van 't *Pallierterke* en verzamelde de teksten die hem opvielen en interesseerden: samen vormen ze de inhoud van zijn boek. De bruikbaarheid wordt bovendien beperkt door het feit dat hij enkel bij de vele citaten van Bruno De Winter de auteur aanduidt van de artikelen die hij aanhaalt. Van Oevelen verbergt niet dat hij, sinds 1981 zelf vast medewerker van 't *Pallierterke*, als een "overtuigd waarnemer" optrad. Het is op de eerste plaats zijn bedoeling om zijn bewondering voor het blad op de lezer over te brengen. Uiteraard is de tekst dan ook volledig vanuit die optiek gekozen. Aspecten van 't *Pallierterke* die vandaag vanuit de Vlaams-nationale optiek minder fraai of "profetisch" ogen, vonden in het boek geen plaats. Zo lezen we niets over de uitgesproken afkeer voor Nederlanders en Joden waarvan Bruno De Winter in een aantal artikelen blijk gaf. Sommige zaken worden ook ongenueanceerd voorgesteld. Zo wordt De Winter in het lange hoofdstuk over de repressie – terecht – voorgesteld als een 'witte' die het van meet af aan voor de 'zwarten' opnam in zijn blad, maar we lezen nergens dat hij – zeker in de beginjaren – de collaboratie ook in zeer scherpe bewoordingen veroordeelde en de bestraffing ervan op zich niet in vraag stelde. Op dat vlak werd 't *Pallierterke* later steeds apologetischer. De auteur bezondigt zich tenslotte ook aan echte slordigheden. Zo wordt Louis Kiebooms aangehaald als hoofdredacteur van de *Gazet Van Antwerpen* in de periode 1937-1947: het is toch geen onbekend feit dat de *Gazet Van Antwerpen* tijdens de bezetting niet verscheen en dat Kiebooms van de zomer van 1940 tot mei 1945 in Duitse gevangenschap verbleef. Wat verder in de tekst wordt trouwens in een citaat naar die gevangenschap verwezen.

Van Oevelen schreef als Vlaams-nationalist voor het eigen publiek dat het werk allicht gretig zal lezen. Getuige daarvan is het enthousiaste onthaal van het boek in 't *Pallierterke* zelf (10 juni 1998) door de anders zo kritische medewerker 'Scripsi' (d.i. naar alle waarschijnlijkheid een pseudoniem van Mark Grammens). Vanuit wetenschappelijk oogpunt is het boek door Van Oevelen dus niet echt bruikbaar, maar het heeft ook niet die pretentie. Peter De Roover vat het zelf

samen in zijn 'Woord Vooraf': *“Het ultieme wetenschappelijk werk over dit onderwerp en deze periode ligt hier niet voor. Dit boek is een verhaal geworden, rijk geïllustreerd met aanhalingen en getuigenissen. Het werd ook een heel persoonlijk, subjectief verhaal, zoals Hector Van Oevelen het las en aanvoelde. De auteur is een Pallieterke-aanhanger en steekt dat niet onder stoelen of banken. Dit boek vervangt het historische werk van die kiemvrije academicus niet. We blijven daar in spanning op wachten.”*

BART DE WEVER
ZILLEBEEKLAAN 15, B-2600 BERCHEM